

Kapitał zagraniczny w sektorze ubezpieczeniowym w Polsce

Całkowita wartość kapitałów podstawowych 55 zakładów ubezpieczeń posiadających zezwolenie Ministra Finansów na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej wyniosła na koniec grudnia 1998 r. 1 643,88 mln. zł i była wyższa w porównaniu ze stanem na koniec 1997 r. nominalnie o 57,4% (wartość kapitałów akcyjnych/zakładowych 51 istniejących wówczas zakładów wyniosła 1 044,60 mln. zł). Przyrost kapitałów podstawowych w ciągu 1998 r. był o 6,2 pkt. proc. niższy niż w okresie roku 1997, kiedy w stosunku do końca 1996 r. kapitały wzrosły o 63,6%.

Stopniowo wzrasta udział kapitału zagranicznego w kapitałach podstawowych zakładów ubezpieczeń w Polsce, tj. na koniec 1995 r. wynosił on 15%, w końcu 1996 r. 18,1%, a na koniec 1997 r. 25,2%. Na koniec grudnia 1998 r. udział kapitału zagranicznego wzrósł do 32,69%. Do 2000 r. przewidywany jest wzrost udziału kapitału zagranicznego do 36-40% podstawowego kapitału sektora ubezpieczeń w Polsce.

Zwłaszcza w II. półroczu 1998 r. obserwowano bardzo intensywny wzrost wartości bezpośrednich inwestycji zagranicznych w sektorze ubezpieczeń. Liczba zakładów ubezpieczeń z przeważającym udziałem kapitału zagranicznego wzrosła do 25 (na koniec 1997 r. – 21 zakładów). Kapitał zagraniczny obecny był jeszcze w 8 zakładach, jednakże w mniejszości. Wśród akcjonariuszy zakładów ubezpieczeń pojawiło się wielu renomowanych ubezpieczycieli zagranicznych, posiadających ogromne doświadczenie w prowadzeniu działalności ubezpieczeniowej na całym świecie.

Zaangażowanie kapitału zagranicznego w poszczególnych

zakładach ubezpieczeń działu I i II przedstawiają tabele 6 i 7.

Tabela 6. Udział kapitału zagranicznego w zakładach ubezpieczeń na życie

Nazwa firmy	Kapitał podstawowy* w mln. zł	Udział kapitału zagranicznego w %	Udział w zbiorze składki
1. AGF Życie S.A.	10,0	francuski 100%	0,37
2. Allianz Życie Polska S.A.	28,0	niemiecki 100%	0,16
3. Alte Leipziger Hestia S.A.	16,0	niemiecki 51%	0,18
4. Amplico Life S.A.	11,0	amerykański 100%	9,27
5. Cardif Polska S.A.	10,0	francuski 100%	0,00
6. Cigna STU Życie S.A.	15,0	belgijski 51%	0,01
7. Commercial Union na Życie S.A.	82,5	brytyjski 90%	17,95
8. Compensa Życie S.A.	13,0	polski 100%	0,01
9. Filar Życie S.A.	3,2	polski 100%	0.03
10. Garda Life S.A.	10,0	szwedzki 74%	0,01
11. Gerling Polska na Życie S.A.	10,0	polski 100%	0,07
12. Heros Life S.A.	40,0	polski 100%	0,41

13. Inter Fortuna Życie S.A.	10,0	niemiecki 58%	0,01
14. Nationale Nederlanden Polska S.A.	26,0	holenderski 100%	6,69
15. TU PBK Życie S.A.	22,0	polski 100%	0,05
16. Petrus S.A.	14,5	włoski 57%	0,02
17. Polisa Życie	18,8	francuski 24%	0,29
18. Polonia Życie	6,3	polski 100%	0,07
19. PZU na Życie	295,0	polski 100%	63,64
20. Prudential na Życie S.A.	10,0	amerykański 100%	0,00
21. WARTA VITA	21,6	amerykański 1,6%	0,51
22. Winterthur Życie	7,5	szwajc. 45; EBOR 35; fr. 20%	0,16
23. Zurich Handlowy na Życie	15,0	szwajcarski 50%	0,02
24. TUW Rejent Life	0,9	polski 100%	0,09
łącznie	696,3	kapitał zagr. 32,53%	100

* Stan na koniec grudnia 1998 r.

Źródło: Biuletyn PUNU za 1998 r.

Podmioty zagraniczne zainwestowały w zakłady ubezpieczeń na życie w Polsce ponad 226,5 mln. zł (64,67 mln. USD), prawie o 79,7% więcej niż w roku poprzednim. Mimo znacznego nominalnego wzrostu kwoty kapitału zagranicznego jego udział w kapitale podstawowym firm działu I zmniejszył się z 34,03 w 1997 r. do 32,53% na koniec grudnia 1998 r. Spadek ten wynikał z dość szybkiego przyrostu wartości kapitałów krajowych w tym okresie (o 92,3%).

Na pierwszym miejscu w strukturze kapitału zagranicznego działu I jest kapitał brytyjski (prawie 1/3 kapitału zagranicznego tego działu). Na drugim miejscu jest kapitał niemiecki (18,5%).

Tabela 7. Udział zagranicznego kapitału w zakładach ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych

Nazwa firmy	Kapitał podstawowy* w mln. zł	Udział kapitału zagranicznego w %	Udział w zbiorze składki
1. AGF UBEZPIECZENIA S.A.	18,5	francuski 100%	0,69
2. AGROPOLISA SA	12,8	polski 100%	0,29
3. AIG POLSKA TU S.A.	5,5	amerykański 100%	0,59
4. ALLIANZ Polska S.A.	80,4	niemiecki 100%	0,48
5. CIGNA STU S.A.	20,0	belgijski 49%	0,52
6. COMMERCIAL UNION Polska Ogólnych S.A.	20,0	brytyjski 90%	0,23
7. COMPENSA	35,0	polski 100%	1,90
8. DAEWOO TU S.A.	84,5	polski 100%	1,93
9. ENERGO-ASEKURACJA S.A.	11,4	amerykański 1,7%	1,20
10. EUROPA S.A.	8,5	polski 100%	0,13
11. FILAR S.A.	38,1	niemiecki 78%	0,85
12. GERLING S.A.	4,3	niemiecki 75%	1,69
13. GWARANT S.A.	13,0	polski 100%	0,44
14. HEROS S.A.	17,5	EBOR 10; niem.16; austriacki 69%	0,66

15. HESTIA INSURANCE S.A.	75,8	niemiecki 59%, szwajc. 21%	3,83
16. INTER FORTUNA S.A.	20,0	niemiecki 89%	0,69
17. KUKA S.A.	79,8	polski 100%	0,16
18. PARTNER S.A.	11,0	szwedzki 68%	0,21
19. TU PBK S.A.	32,0	polski 100%	1,32
20. POLISA S.A.	34,9	polski 100%	4,10
21. POLONIA S.A.	40,0	polski 100%	2,69
22. PZUSA	60,4	polski 100%	58,8
23. SAMOPOMOC S.A.	13,0	polski 100%	1,33
24. WARTA S.A.	60,5	szwajc. 10; ameryk. 8%	13,18
25. WINTERTHUR S.A.	10,0	szwajc. 45; EBOR 35; franc. 20%	0,57
26. ZURICH HANDLOWY S.A.	15,0	szwajcarski 50%	0,03
27. PTR S.A.	105,2	bryt. 3,5%; EBOR 1%	1,07
28. TUW Cuprum	2,0	polski 100%	0,08
29. TUW SKOK	2,6	polski 100%	0,03
30. TUW TUW	12,9	luksemburski 62%	0,17
31. TUW Wielkopolska	2,4	polski 100%	0,09
łącznie	947,5	kapitał zagr. 32,82%	100

* Stan na koniec grudnia 1998 r.

Źródło: jak w tabeli 6.

Bezpośredni udział kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych wyniósł na dzień 31 grudnia 1998 r. 32,82% i zwiększył się w porównaniu z rokiem poprzednim o 12,4 punkty

procentowe. Wartość kapitału pochodzącego z zagranicy zaangażowanego w dziale II była równa 310,95 mln. zł (88,78 mln. USD). Najwięcej bo 18,95% kapitału podstawowego zakładów ubezpieczeń pochodziło z Niemiec, co stanowiło 57,7% kwoty kapitału zagranicznego zainwestowanego w dziale II.

Jak pokazuje przykład firmy ubezpieczeniowej Daewoo FS0, niekiedy trudno jest określić kraj pochodzenia kapitału zagranicznego. Ubezpieczyciel ten oficjalnie legitymuje się kapitałem polskim. Faktycznie akcjonariuszem posiadającym 85% akcji jest spółka Daewoo FS0 sp. z o.o.

Do 1998 r. do czterech towarzystw ubezpieczeniowych mieli wejść kapitałowo inwestorzy zagraniczni, tj. do Polisy, Gwaranta, Polonii i Energo-Asekuracji. Plany zdołała, chociaż częściowo, zrealizować Energo-Asekuracja. W listopadzie 1998 r. udziałowcem tego towarzystwa stała się duńska firma ubezpieczeniowa Tryg Baltica (obecnie 18,19% akcji na WZA). Takie zakłady jak Samopomoc, Polisa, Gwarant, Polonia nadal poszukują inwestorów.

Większość polskich zakładów ubezpieczeń ma lub chce mieć zagranicznych inwestorów strategicznych. Odwrotna tendencja występuje tylko w Warcie, która odrzuciła oferty Pohjoli i Tryg Baltiki.

Istniejące ograniczenia w dostępie zagranicznych towarzystw ubezpieczeniowych do rynku polskiego, ulegają stopniowej likwidacji ze względu na przyjęte przez Polskę zobowiązania liberalizacyjne. Likwidacja istniejących barier dostępu nastąpi w dwóch etapach. Pierwszy, który skończył się w 1998 r., miał służyć ochronie słabszych kapitałowo polskich firm przed konkurencją zagraniczną. Dlatego obowiązywały w tym okresie ograniczenia w wydawaniu licencji. Firmy zagraniczne mogły prowadzić działalność wyłącznie jako spółki afiliowane i to jeśli towarzyszy temu inwestycja kapitałowa w polski zakład ubezpieczeń. Nie zezwalano więc na prowadzenie działalności operacyjnej za pośrednictwem oddziałów zagranicznych

ubezpieczycieli. W następnym etapie – od 1999 r. do 2004 r. – działalność firm zagranicznych będzie nadal licencjonowana przez Ministerstwo Finansów, nie będzie także możliwości oferowania usług w obrocie transgranicznym.

Znowelizowana ustawa o działalności ubezpieczeniowej, która weszła w życie od 1 stycznia 1999 r., wprowadziła zasadę, iż zagraniczny kapitał ubezpieczeń może podejmować i prowadzić działalność ubezpieczeniową w Polsce jedynie za pośrednictwem głównego oddziału (który podlega wpisowi do rejestru głównych oddziałów), a nie jak dotychczas przedstawicielstwa.

Najważniejsze zmiany wprowadzone w ustawie polegają na:

- zmniejszeniu o połowę dla głównego oddziału zagranicznego ubezpieczyciela kapitału gwarancyjnego określonego dla zakładów ubezpieczeń,
- wprowadzeniu zasady, że za zobowiązania oddziałów odpowiadają firmy-matki, czyli zagraniczne centrale, dotychczas odpowiedzialność majątkowa zakładów ubezpieczeń z udziałem kapitału zagranicznego ograniczona była do wysokości ich kapitałów.

Ponadto wiele czynności związanych z działalnością firmy będą mogli wykonywać pracownicy zagranicznej centrali towarzystwa (dotychczas mogli się tym zajmować pracownicy firm zarejestrowanych w Polsce).

Zagraniczne towarzystwo ma obowiązek spełnić określone wymogi niezbędne do uzyskania zezwolenia Ministerstwa Finansów. Dotyczą one m.in.: przedstawienia statutu, informacji o członkach organu zarządzającego zagranicznym zakładem ubezpieczeń, zaświadczenie organu nadzoru państwa macierzystego o posiadaniu środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności. Ministerstwo Finansów, zanim wyda licencję oddziałowi firmy zagranicznej, będzie dokładnie analizować sytuację finansową spółki-matki, plan działalności oraz kwalifikacje kadry oddziału w Polsce. Na polskim rynku

według znowelizowanej ustawy będą mogły działać towarzystwa z tych krajów, które na zasadzie wzajemności nie stawiają przeszkód w działalności polskich ubezpieczycieli na swoich rynkach.

Ponadto zagraniczny ubezpieczyciel musi stworzyć rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe z tytułu zobowiązań, jakie mogą wynikać z umów ubezpieczenia zawartych za pośrednictwem głównego przedstawiciela w Polsce. Tak jak do końca 1998 r., zagraniczne firmy będą zmuszone – rozpoczynając działalność – złożyć kaucję, co ma zabezpieczyć przyszłe zobowiązania z tytułu sprzedaży polis. Kaucja ma wynosić połowę minimalnej wysokości kapitału gwarancyjnego i jest utrzymywana przez cały okres działalności głównego oddziału na terytorium Polski.

W przypadku ogłoszenia upadłości zagranicznego podmiotu, pierwszeństwo do zaspokojenia z masy upadłościowej będą mieć należności z tytułu umów ubezpieczenia zawartych za pośrednictwem głównego przedstawicielstwa w kraju. Przy likwidacji lub utracie zezwolenia na prowadzenie działalności przez głównego przedstawiciela – jeśli środki finansowe nie wystarczą na pokrycie wszystkich zobowiązań – Minister Finansów może wyrazić zgodę na zaspokojenie nie pokrytej części z kaucji.

Oddział zagranicznej firmy ubezpieczeniowej nie otrzyma zezwolenia na sprzedaż polis w Polsce m.in. jeśli zagrożony jest ważny interes gospodarczy państwa lub gdy firma ta nie daje rękojmi prawidłowego prowadzenia działalności ubezpieczeniowej w Polsce, m.in. nie udowodni posiadania środków finansowych gwarantujących wypłacalność. Poza tym zezwolenie nie będzie wydane, gdy plan działalności wraz z rachunkiem symulacyjnym, obejmującym funkcjonowanie głównego oddziału w Polsce, nie zapewnia trwałej zdolności zagranicznego zakładu ubezpieczeń do wykonywania zobowiązań z tytułu umów zawieranych w Polsce. Nadzór nad zagranicznymi ubezpieczycielami będzie sprawować Państwowy Urząd Nadzoru Ubezpieczeniowego (PUNU). Jednak po przystąpieniu Polski do

Unii Europejskiej nadzór przejmą, zgodnie z przepisami UE, organy nadzoru z kraju towarzystwa ubezpieczeniowego – matki.

Do konsekwencji wynikających z otwarcia polskiego rynku ubezpieczeniowego i dopływu kapitału zagranicznego można zaliczyć:

- przyspieszenie zmian rozwojowych rynku ubezpieczeń w Polsce,
- dostarczenie sektorowi ubezpieczeń nowych kapitałów,
- wystąpienie konieczności dokonania konsolidacji sektora ubezpieczeń oraz koncentracji kapitału,
- wprowadzenie nowoczesnych produktów ubezpieczeniowych, poprawę jakości usług etc.,
- wdrażanie nowoczesnych form i metod sprzedaży polis, rozwój sieci, stosowanie bardziej elastycznej polityki wobec klientów.

Zagrożenia wynikające z otwarcia polskiego rynku ubezpieczeniowego i dopływu kapitału zagranicznego dla tego sektora spowodowane są przede wszystkim tym, iż:

- część zagranicznych firm ubezpieczeniowych działających w Polsce należy do międzynarodowych holdingów finansowych funkcjonujących w skali globalnej, co oznacza możliwość transferów środków z Polski do innych krajów,
- do zagranicznych towarzystw ubezpieczeniowych przechodzą najlepsi klienci krajowi oraz podmioty zagraniczne działające w Polsce,
- może nastąpić stopniowe wypieranie z rynku ubezpieczeniowego polskich firm przez zagranicznych ubezpieczycieli, co spowoduje konieczność przechodzenia polskich zakładów ubezpieczeń do tzw. nisz rynkowych.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.